

سخنی کوتاه*

سید مصطفی محقق داماد

«جستارهای دانش پژوه» عنوانی است که زنده یاد ایرج افشار برای همکار و دوست دیرینش به مناسبت صدمین سال تولد او از سال‌ها پیش تا یک ماه قبل از بدروء این دنیای فانی در دست مطالعه و بررسی داشت، و همواره ترتیب مقالات، گفتارها، فصل‌بندی و چگونگی تصحیح و نگارش آن را رهنمون بود. بیست و پنج جستار پرمایه دانش پژوه را از میان سیصد و اندی مقاله و گفتارش آنچه را مرتبط با اهداف مفاد و قفنامه بنیاد موقوفات بود گزینش نموده و پس از آن همکاران، را بر آن داشت تا با مطابقت خبر و دست‌نوشته استاد فقید، آنها را آماده طبع سازند.

زنده یاد ایرج افشار نام‌آوری ایشان را در سراسر جهان خاورشناسی بی‌همتا و ممتاز می‌دانست و پژوهش‌های دانش پژوه را در تقسیم علوم و بهره‌برداری آن در کتابشناسی و فهرست‌نویسی راهکاری نادر و با عنایتی درخور توجه می‌دانست. افشار پژوهش‌های کتابشناسانه و متن‌شناسانه دانش پژوه را در تصحیح

*. یادداشت دکتر سید مصطفی محقق داماد بر کتاب «بیست و پنج جستار از محمدتقی دانش‌پژوه» از انتشارات بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی، ۱۳۹۱.

متون فقه و کلام فارسی، فلسفه و منطق، رسالات و فهرست آثار خطی موسیقی و مقدمه‌های با طول و تفصیل او در تاریخ‌الحکماء و اخلاق و کتاب‌پردازی، هریک را «کتاب دستی» برای هر دانش‌دوستی که در یکی از این رشته‌ها تفحص دارد مناسب می‌دانست.

و در بسیاری از جاها از نوشته‌ها و کتاب‌های دانش‌پژوه یاد می‌کرد و وسعت کارش را چنان می‌دانست که در آثار فهرست‌نویسان و مصححین متون فارسی سرزمین‌های اسلامی یادگار دانش او به روشنی هویدا است.

پهناوری دانش و توانایی زنده‌یاد محمدتقی دانش‌پژوه در اهتمام، تصحیح و توضیح آثار ابن‌سینا، خواجه طوسی، ابونصر فارابی و صدرای شیرازی و اقطاب‌القطبیة اهری و شرح فصوص استرآبادی و جاویدان خرد مشکویه رازی و فلسفه اشراق ریزی و تصحیح متون چند دانشی دائرة المعارف‌گونه و کارهای حکیمان طبّ قدیم و مقدمه‌هایی در اهمیت تقسیم علوم و فقه، ترجمه شرایع محقق حلّی و کار زکریای رازی، منطق ابن‌مقفع و ابن‌بهریز و سهلان ساوی و تحفه غزّالی، سوانح‌الافکار رشیدی و النهایه شیخ طوسی، مطالعه در تاریخ اسماعیلیان، تصحیح تاریخ‌الوزرای قمی، رسائل اخوان‌الصفاء، بیان‌الادیان و مقالات فرق و کلامی همه نشان بر این دارد که ایشان در انتشار متون کهن متوجه توانایی زبان فارسی و بکارگیری واژه‌های متداول متون پیشینیان در مفاهیم علمی و فرهنگی و مدنی جدید است و در این راه از هیچ کوشش و تلاشی دریغ نداشت. مقالات دانش‌پژوه پیش از این در فهرست‌نگاری و در زمینه نسخه‌برداری و وراقی و گنجوری و دبیری و آیین آن در مجموعه حدیث عشق در بزرگداشت آن زنده‌یاد، توسط انتشارات کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

نشر یافت و آثار فقهی و کلامی در قم توسط مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی نور در نرم‌افزارهای تخصصی آن مرکز و در سایت پژوهشگاه علوم انسانی به محققین معرفی گردید و آثار خطی موسیقایی در مرکز نشر دانشگاهی به چاپ رسید.

مجموعه‌ای از مقالات و رسالات در منطق و اخلاق و فهرستی از آثار خطی کتب منطقی آن زنده‌یاد آماده شده، که امید است در جایی مرتبط با آن به چاپ برسد.

افسوس و دریغا که این مجموعه هنگامی از چاپ برمی‌آید که استادان فقید دانش‌پژوه و افشار سفر واپسین را به خاک تیره پیش گرفته و در میان ما نیستند تا از چاپ آن دلشادی بیابند و برگهایی دیگر از کوششهای همکارانه خود را ببینند.